

БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН, АЗИЗ ОНАЛАР, ОПА-СИНГИЛЛАР!

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН | № 56 (16.746). | 8 март 1977 йил, сешанба | Баҳоси 2 тийин.

АЗИЗ ХОТИН-ҚИЗ ЎРТОҚЛАР, СИЗЛАРНИНГ ВАТАНГА МЕҲР-МУҲАББАТИНГИЗ, МАҲОРАТ ВА ТАЖРИБАНГИЗ, СИЗЛАРНИНГ ОНАЛИК ДОНОЛИГИНГИЗ ВА ҚАЙНОҚ ҚАЛБИНГИЗ БУНДАН БУЕН ҲАМ КОММУНИЗМ ИШИГА, ВАТАНИМИЗНИНГ МОДИЙ ВА МАЪНАВИЙ БОЙЛИКЛАРИНИ КУПАЙТИРИШГА, ОКТЯБРНИНГ УЛУҒ ИДЕАЛЛАРИГА САДОҚАТЛИ ЕШ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШГА ХИЗМАТ ҚИЛАВЕРСИН!

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА
РСФСР: ДЕПУТАТЛАР РЕЗЕРВЛАРИНИ ТОПИШМОҚДА
Горький областидаги қишлоқ меҳнатчиларининг хужусий хўжалиқларида меҳнуд бўлган орқича сутни ҳар кунда йилга кўпайтириш бўлишида тўрт баравар кўпайди. Мисалан, Большемурашкин районидеги қишлоқларнинг аҳолиси бир йил мобайнида ҳар бир сизирдан 1000-1200 килограмм сутни давлатга сотишмоқда ва орқича сут маҳсулотини реализация қилишнинг бундай усулини жуда ўнғай деб ҳисоблайди. Чунки сутни сотиш учун қолхоз бозорига бориб ўтиришнинг ҳолати йўқ, сут қабул қилувчи маҳсулотни бевосита ҳар бир хонадондан ўзи олиб кетади.
Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра, бу йил обласда хужусий хўжалиқларидаги қамида 35 минг тонна гўштни ва 40 минг тонна сутни давлатга ва бозорда сотиш имконияти бор. Қишлоқ депутатлари ва қишлоқ ҳамда район Советларининг активлари орқали маҳсулотларини етиштиришни кўпайтиришнинг бу резерви аниқ бўлиши учун деҳқонларнинг хонадонларида чорва моллари ва паррандаларнинг кўпайиши тўғрисидаги амалдорнинг ўз зиммаларига ўлжайди.
УКРАИНА:
ЭКИПАЖЛАР КЎКЛАМГА ШАҲ
Хмельницкий областидаги энг йирик хўжалиқлардан бири — Каменец — Подольск районидеги «Украина» қолхозининг меҳанизаторлари далада икки-уч сменада экин эка олади. Кўклам арафасида бу ерда тракторчилар, шоферлар ва чопиқ қилнадиған экинларни парвариш этидиган эвенларнинг аъзолари қайта аттестациядан ўтказилди. Уларнинг кўплари биринчи ва иккинчи классли мутахассис бўлиб қолиди. Улар ўз гувоҳномадорини бевосита дала шароитларида, машиналарни юргизиш ва соғлаш маҳоратлари текшириб кўрилган далада олиши. Составида район ва қолхоз мутахассислари бўлган махсус комиссиялар турли экинлар агротехикаси негизларини, ана шу экинларни парвариш қилиш илгор технологиясини қанчалик ўзлаштириб олганлиқларини ҳам текшириб кўриди. Кўклам фаслида даладаги қишлоқ хўққини олган қишлоқ экинларида ўн тўртта омилини экинчи бор. Буларнинг составида асосан маҳаллий мақтабни тасомлаб, қишлоқ меҳанизатори деган фахри хунарни танлаган ёшлар бор.
МОЛДАВИЯ:
КИШИЛЕВДА ХАЛҚ ФИЛАРМОНИЯСИ
Молдавия пойтахтида халқ филармонияси очилди. ССР халқ артисти Тамара Чебан унинг жамоатчилик асосида шайлашадиган директори бўлди. Бузилар унда ишчилар, студентлар, ўқувчилар учун бўлиб ўтган биринчи концерт дала совет ва махсус асарларни юргизиш ва парвариш симионик оркестр, камер хор ва Кишинев санъат институтининг халқ чолу асбоблари оркестри ижро этилди. Филармония снсий қўшқилар ансамбли, кадимки музика оркестри, драма студияси ва ана шу олий ўқув юртининг бошқа коллективларини ҳам бириктиради.
Бу махсус программаси бой ва ренг-барангдир. Бу программада турли музикали жанр асарларидан тўзилган концертлар, музика ва оркестр асбоблари тарихи тўғрисидаги лекциялар, композицияларнинг ижоди ҳақидаги суҳбатлар бор.
ЭСТОНИЯ:
БАЛТИКА МОДЕЛИ ЯРАТИЛДИ
Эстония Фанлар академиясининг олимлари Балтика денгизининг моделини яратдилар. Бу модель кўп йиллик тадқиқотларнинг натижалари умумлаштирилган бир қанча математик тенгламалардан иборатдир. Математика ривожланишининг ҳозирги замон даражаси дегиз тубидеги геология рефер тузилишининг икки оқимининг ўзига хос хужусиятларини, формула шаклида хароват ва шўрнинг тақсимида ишчилик асбобларининг ишонимли бери. Эндикда олимлар денгизнинг ў ки бу қисмидаги дастлабки характеристикаларга қараб, уларни моделега сола оладилар. Экинчи маълумотлар денгиз тубини тадқиқ этишга ердан бери.
Эстония олимларининг иш натижаларидан мамлакатимизнинг бошқа денгизларида татбиқан фойдаланиш мумкин.
[ТАСС]

БУГУН—ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ

МЕҲНАТКАШ, МЕҲРИБОН, ТАРБИЯЧИ

Ассалом, азиз оналар, опа ва сингиллар! Бугун бепойн мамлакатимиз меҳнат аҳли, бутун прогрессива инсоният Сизларни мана шу эзгу, ҳурмат ва эҳтиром сўзлари билан чин қалбдан табриқламоқдалар. Кунини кеча Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Халқаро хотин-қизлар кунини — 8 Март байрами муносабати билан «Совет хотин-қизлари» табриқномаси эълон қилинди. Ленинчи партияимиз жанговар штабнинг бу кутловида бу байрам мамлакатимизда зўр сиёсий ва меҳнат юшқинлигини, КПСС XXV съезди тарихий қарорларини бажариш учун, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун умумхалқ кўраши вазиётида нишонланаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

— Миллион-миллион ватандош аёлларимизнинг бахтли тақдирини, — дейилади табриқномада, — мамлакатнинг қаҳрамонона тарихини қоллида ўз ифодасини топган. Ватан ленинчи большевиклар жанговар авлодига мансуб бўлган, Октябр революциясида ва граждандар урушида қатнашган шонли революционер аёллар хотирасини эъозлайди. Ватан дастлабки беш йиллардан берида ўз оталари, ана-укалари, эрлари билан биргаликда заводлар барпо этган, йўللар қурган, янги-янги шаҳарлар бо-но этган, қолхоз ва совхозлар тўзиб, уларни муқтақамлаган. Улуғ Ватан урушининг қаҳшати инлариди масорат ва матонат, шон-шаънат ва қаҳрамонлик муъжизаларини кўрсатган, уруш натижасида вайрон бўлган халқ хўжалигини қайта тинлаган, ривожланган социалистик жамиятни бунд эттишга жуда катта ҳисса қўшган аёлларни ардоқлайди. Умумхалқ номидан уларга ҳурмат бажо келтириб, шон-шарафлар дейимиз!

Хотин-қизларнинг бу йилги Халқаро байрами Улуғ Октябр социалистик революциясининг 60 йиллигига қизгин тайёргарлик кўрилайотган кутлуғ кунларга тўғри келди. Узининг порлоқ тақдирини хўжайини бўлиб олган совет хотин-қизлари коммунистик турлиш йўлда амалга ошираётган бунёдкорлик ишлари учун, янги жамиятнинг актив курувчилари бўлиб мамлакатимизда энг юксак обрў ва эътибор топанганликларини учун бахтимиз ижодчиси В. И. Ленинга, шонли Коммунистик партияга сийдиқидан миннатдорчилик билдиримоқдалар.

Бизнинг мамлакатимизда жуда катта тарихий аҳамиятга молли бўлган социал вазифа муваффақиятли суратда ҳал этилди. — дейилади КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябр» социалистик революциясининг 60 йиллиги тўғрисидаги қарориди, — хотин-қизларнинг хўққини жиҳатдан чинанам тенглиги амалда таъминланди. Совет хотин-қизлари ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида катта роль ўйнамоқдалар. Бутун совет халқи онани, меҳнаткаш аёлни, социалистик куриллишнинг актив иштирокчиси бўлган хотин-қизларни чекиз назат-ҳурмат қилади.

Бугунги кунда совет хотин-қизлари эконоимизи ва маданиятининг ҳамма соҳаларида барқилан меҳнатлари билан Ватан бойлиқларини кўпайтиришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Улар индустриянинг химия-хил тасмоқларини, қолхоз ва совхоз ишлаб чинаришда, халқ саноатининг, қосбонлари бўлган медицина муассасаларида, навиқрон авлоди тарбиқлаб олган етказувчи билли масканлари бўлган мактаблар ва ўқув юртларида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Коммунистик партия Ленин васиятларига амал қилиб, совет кишилари фаровонлигини ошириш учун, уларнинг бахт-саодати учун ҳамма нарсаларни муҳайе қилиб қўйган. Социалистик инсонларнинг қонуниларига кўра бизда оналар алоҳида гамхўрлик ва эътибор билан қўриша олинган. Бу гамхўрлик партия XXV съездининг қарорларида ҳам ўзининг ёркин ифодасини топди. Хотин-қизлар меҳнати, турмуши ва ҳордиқ чинариш шароитларини янада яхшилаш, уларнинг жамият ҳаётида тобора актив иштирон этиш тақдирларини белгилаб берилди.

Хотин-қизларимиз партия ва халқнинг бекиб гамхўрлигига янаобан ўзларининг меҳнат постларида фидокорлик намуналарини кўрсатмоқдалар. Улар ташаббусининг ижодкорларидан Шоира Холмухамедова, ишлаб чинаришдаги жуда катта муваффақиятлари учун кунини кеча Бутуниттифоқ Ленин комсомолни мунофотининг лауреати деган юксак номга сазовор бўлган Тошкент тўртинчилик комбинатининг ишчиси Дилбар Қулматовна, қалб амира билан Мирзачўлини ўзлаштиратганлар сафиди янаобан ураётган чўлуқварлар сардори Инобат Оқунова, жонқур партия ходими Зулайхо Нориулова, сўт соғувчиликда жаҳон рекордларини ўрнатаётган Анастасия Ивановна Чудная, Мухтарам Гафуровна, Мунаввара Исҳоқова, шўрқон ерларда пахтадан мўл ҳосил ундириш миришқори бўлиб танилаётган Муъясар Барноева ва уларнинг оташқалб дўгоналарини бугунги кунда ким билмайди дейсиз. Улар бундай юксак ҳурмат-эътиборга, эл тақсинига социалистик тузум тўғрисида, ўзларининг ҳалол меҳнатлари натижасида мушарраф бўлишди.

Хотин-қизлар ўзларининг бахт-саодати, оилаларининг бахт-саодати, болаларининг келажиги Ватан тақдирини унинг муваффақиятлари ва ютуқларидан ақрлмас эналлигини яхши билдилар. Шунинг учун ҳам улар юксак олимиз тўғрисидаги тўлиб-тошган қолда келажикни оптимистик назар ташламоқдалар, ўзларининг эзгу фикр-зиқирлари ва мудоаоларини жонқор партияимизнинг ленинчи ички ва ташқи сиёсати билан маҳкам боғламоқдалар.

Айни пайтда улар напатил ҳукмронлик қилаётган мамлакатларда инсон қадр-қиммати поймол этилаётганлиқидан, хотин-қизлар, болалар меҳнати шафқатсиз эксплуатация қилинаётганлиқидан кўз ююлмайдилар. Улар ана шу эллар ва юртлардаги дўгоналари билан бирга уруш хавфига қарши, куриллашиш пайғамбарлари билан курашаётган, тинчлик ва социал тарқатиётган, халқлар ўртасида муқтақам дўстлик ва ҳамкорлик учун курашаётган барча кишилар билан бирдўстларини ижор этмоқдалар.

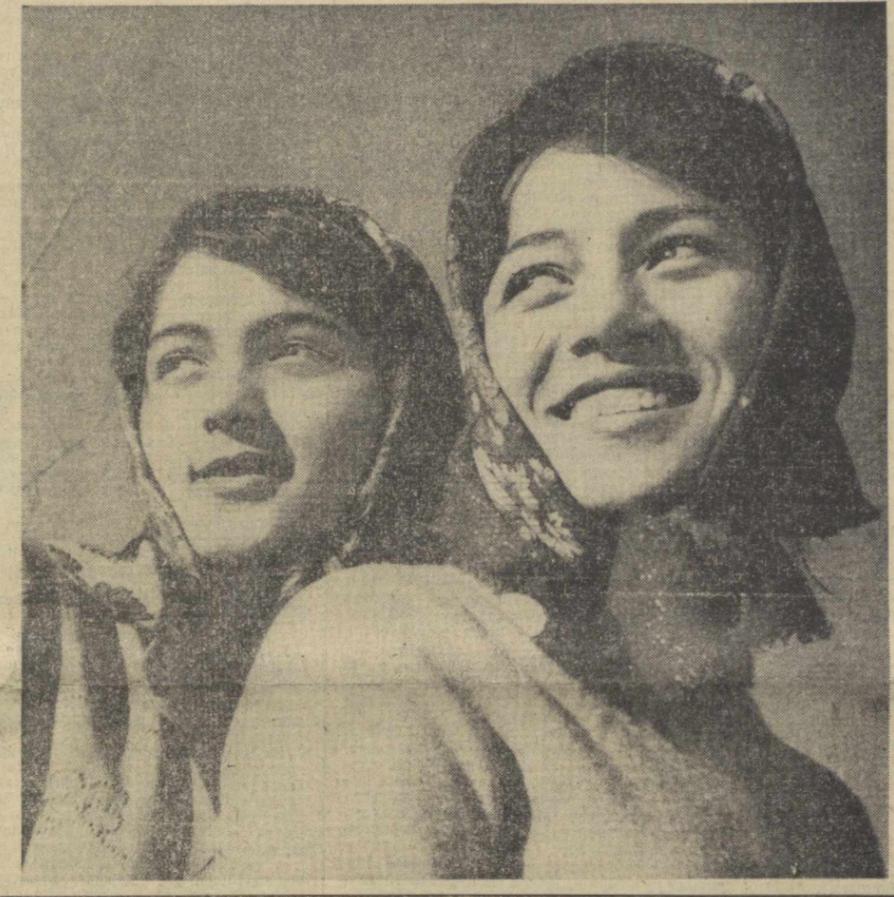
Баҳорнинг шўр муваззам тонгида жамиятимизнинг тенг ларини ташкил этган меҳнаткаш хотин-қизларга, ҳамкор, ҳамфикр, елкадош дўстларимизга қалбимиз тўридан отилиб чиққан юшқини салом ва табриқларимизни йўллаимиз. Ҳамиша бахтли, саодатли бўлинг, Ватанимиз бахт-саодати йўлида янги-янги тақдирлар кўчаверинг!

БИЗНИНГ ОНАЛАР

Ким танимас бизнинг оналарини, Сиз қайда сезмайсиз иссиқ нафасини! Улцеб бўлармикини она меҳрини, Тугатиб бўлармикини айтиб қиссасини! Бизнинг она озод, қўллик занжирини Узган Октябрнинг қизил нурулари, Энди у чачонсиз тонгин қаршилар Ҳамма ерда ўзи кўйиб сингарди. Она беҳад буюқ, ҳаёт андан. Онамиз Ленин ҳам онага фарзанд. Она ўз сутини биз тўдақидан Ватан севгисини қилди пайванд. Она ўз юртини жондай севади. Ватан ҳам онани севади, ардоқлар. Бизни эъзақлатган она кўпларидан Гулистон бўлади даладар, боғлар. Экин урғу одад қолган орқанда, Унга кўндош хатта энг улуғ унвон. Депутат, лауреат, врач, олимпиа. Қолхоз даласида махшур қаҳрамон. Бирини кеча қолхоз раис эди. Бугун Москвада олади таълим. Бирини бизнинг ёруғ, кенг синфимизда Хўрамли, секинли азиз муаллим. Сизлар коммунистик гапарисиз, Коммунизм демок илм ва ижодди! Дел фан нури-ла онгини ёртиб, Бизга қўмақлашар ёзмоққа қанот. Биттас тўқувчи, бири учувчи, Пойтахтга қатнайди осмон кўксиди. Мана кўрдингизми бизнинг оналар Ҳамма ерда шонли тинчлик постиди!

Тошкентдаги Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номидаги тинувчилик ишлаб чинариш бирлашмасининг аҳдига вафодор меҳнатсевар ишчи аёллари халқаро хотин-қизлар кунини — 8 Март байрамини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олдилар. Суратда: бирлашманинг илгор тинувчиларидан Васила Зоирова ва Гулбахор Ашурова.

А. Туроев фотоси.

МЕҲНАТ БАЙРАМИ ОЛДИДАН

Тошкентдаги компрессор заводи коллективни москвалликлар ташаббусига қўшилиб, В. И. Ленин туғилган кунининг 107 йиллиги ва Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига 16 апрелда ўтказилган Бутуниттифоқ коммунистик шанба-лигида актив қатнашишга сўз берди. Бу ерда бўлиб ўтган митингда завод ишчилари шанбалик кунинида фақат аъло сифатида маҳсулот тайёрлашмиз, дейишди.

Ишчилар шанбалик кунини 17 та турли юмпортлар ва компрессор станциялари таъбирлашади. 50 минг сўмликдан орқин эҳтиёт қилмавр ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чинарилади. Меҳнат байрами кунини маҳсулотларнинг аниқгина қисми шу йил бошидан бери тенгаб навиқатган материал, ҳом ашё, электр энергияси ҳисобига тайёрланади.

Қорхонани В. Турунтаев.

Республика қолхоз ва совхозларида маҳсулотли давр — пилла кўрти боқилдиған янги мавсумга тайёргарлик палласи бошланди. Эрта баҳорда 23,5 миллион тул тул кўчати ўтказилди, тул кўчатлари ва тузоорларни сугориши, парвариши қилиш, минерал ўғит солиш ишлари олиб боришмоқда, пиллакор кадрлар тайёрланмоқда.

Шунини таъкидлаб ўтиш керакин, айрим районлар, қолхоз ва совхозларда пилла-чилида қўкламги дала ишларига ҳали астойдил киришилгани йўқ. Андижон области хўжалиқларида тул кўчатларини экин пилани 1 процент, Наманган областида 2,7 процент, Сирдарё областида 5 процентига бажарилиган.

Туларни сугориши, ишлов бериши ва озиқлантириши аҳволи яхши эмас. Жиззах области қолхоз ва совхозларида бор-йўғи тул қаторларининг 4,6 проценти ва тузоорларининг 7,6 проценти, Бухоро областида эса тул қаторларининг 22 проценти ва тузоорларининг 14 проценти сугорилган ҳолис. Сир-

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Янгиариқ райони чорвадорлари Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авк олдириб, давлатга гўшт сотиш биринчи квартал планини ошириб бажардилар. Қўбул пунктларига 172 тонна бурдоқ гўшти етказиб берилди. Гўшт учун топширилган ҳар бир қорамолнинг тирик вазни 402 килограмми, Леяни номли ва Ки-

Ф. Зоҳидов.

МЕХАНИЗАТОР ҚИЗЛАР ОТЯДИ

Қўриқ ерда жоиллашган Гагарин районидидаги «Пограничник» ва «Партия XXIV съездини» ва Набиев номли совхозларда меҳанизатор-қизлар курслари очилди. Қўриқ тинувчилари орасида ўрта мактабларини битириб чиққан қизлар, хўжалиқлардаги бошқарув аппарати хордимидалари бор. Улар тракторларни ҳамда пахта тера-

[ЭТАГ].

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

Тошкентдаги компрессор заводи коллективни москвалликлар ташаббусига қўшилиб, В. И. Ленин туғилган кунининг 107 йиллиги ва Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига 16 апрелда ўтказилган Бутуниттифоқ коммунистик шанба-лигида актив қатнашишга сўз берди. Бу ерда бўлиб ўтган митингда завод ишчилари шанбалик кунинида фақат аъло сифатида маҳсулот тайёрлашмиз, дейишди.

Ф. Зоҳидов.

МЕХАНИЗАТОР ҚИЗЛАР ОТЯДИ

Қўриқ ерда жоиллашган Гагарин районидидаги «Пограничник» ва «Партия XXIV съездини» ва Набиев номли совхозларда меҳанизатор-қизлар курслари очилди. Қўриқ тинувчилари орасида ўрта мактабларини битириб чиққан қизлар, хўжалиқлардаги бошқарув аппарати хордимидалари бор. Улар тракторларни ҳамда пахта тера-

[ЭТАГ].

ПИЛЛАКОРЛАР, ТАРАДДУДЛАНИНГ

Тошкентдаги компрессор заводи коллективни москвалликлар ташаббусига қўшилиб, В. И. Ленин туғилган кунининг 107 йиллиги ва Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига 16 апрелда ўтказилган Бутуниттифоқ коммунистик шанба-лигида актив қатнашишга сўз берди. Бу ерда бўлиб ўтган митингда завод ишчилари шанбалик кунинида фақат аъло сифатида маҳсулот тайёрлашмиз, дейишди.

Тошкентдаги компрессор заводи коллективни москвалликлар ташаббусига қўшилиб, В. И. Ленин туғилган кунининг 107 йиллиги ва Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига 16 апрелда ўтказилган Бутуниттифоқ коммунистик шанба-лигида актив қатнашишга сўз берди. Бу ерда бўлиб ўтган митингда завод ишчилари шанбалик кунинида фақат аъло сифатида маҳсулот тайёрлашмиз, дейишди.

«ХУЖУМ»НИНГ ЭЛИК ЙИЛЛИГИГА КОММУНИЗМ БУНЁДКОРЛАРИ

Улу Октябр голлари билан сугорилган ва тарихимизга «Хужум» номи билан кирган жангонлар йилларга назар ташлар эканми, мамлакатимизда, аниқки Совет Шарқи республикаларидан хотин-қизлар масаласи муваффақиятли ҳал этилганини алоҳида мамнуният билан қайд қиламиз.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўрғок Л. И. Брежнев Ўзбекистон ССРга Халқлар Дўстлиги орденини тошчири маросимда сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Ўзбекистоннинг чуқур ва кўп қиррали социал муваффақиятларига баҳо бера эканми, хотин-қизлар овоз қилинганлиги тўғрисида алоҳида гапириб ўтмаслик мумкин эмас... Биз бугунги кунда ўзбек хотин-қизлари коммунизм қурилишида актив қатнашганликларини, улар орасидан ўнлаб ва юзлаб меҳнат қаҳрамонлари, муаллимлар, врачлар, кўнга кўрилган олимлар ва маданият арбоблари етишиб чиққанлигини фахр билан қайд қилиб ўтасан».

Улу Октябр социал ва миллий зулмин тугатиб, хотин-қизларни овоз қилиш ва уларни сийёсий, ҳужалик, маданий ҳаётига актив жалб этиш учун зарур шарт-шароитларни янгида келтирди. Коммунистик партия ва Совет давлати хотин-қизларни янги ҳаёт қурилишига жалб қилишнинг тоғи муҳимлиги тўғрисида Ленин кўрсатмаларини бажара бори, Октябр галабаларининг биринчи кунлариданоқ хотин-қизларнинг эркаклар билан тенг ҳуқуқлигини таъминлашга қаратилган бир қанча тадбирларни амалга ошира бошладилар.

Хотин-қизларни овозликка чиқариш мамлакатимиз аниқки шарқий раёонларида тоғ мураккаб ва муҳим проблема бўлди. Бу раёонларда хотин-қизлар масаласини ҳал этиш, аслини олганда, миллий масалани таркибий қисми бўлиб, миллий раёонлар ҳужалиги ва маданиятини тез суръатлар билан юксалтиришдек умумий вазифаларга қамбарчас боғлиқ эди.

Гап шундаки Туркистонда феодализмнинг умумий вазифаларга қамбарчас боғлиқлиги муносабатлари ҳали кучли эди, хотин-қизларнинг ҳаёти кўп жиҳатдан турли одат ва шариат қонунари билан белгилаб, улар ўзининг ҳўрнинг ҳисобланарди. Феодализм, руҳонийлар зулми ва хонадондаги камситишлардан эзилган, чоризм ўтказган мустақилликни сийбатининг қурбон бўлган асрлар оша чачон ва параникдек зулмат пардаси чида юришга мажбур бўлган ҳужуқини, забун ва ҳўрланган ўзбек хотин-қизлари кўп бўлиб яшаган мажмуи эдилар.

Аттариб ташланган эксплуататор синфлар хотин-қизлар проблемасини ҳал этишга қатъий қаршилиш кўрсатдилар. Шунингдек, феодализмнинг умумий вазифаларига қамбарчас боғлиқлиги муносабатларини ўтиридан қолган сарқатлар, тўб аҳоли кенг оммасининг нодон ва жоҳиллиги ҳам бу проблемани ҳал қилишни ниҳоят даражада қийинлаштирди.

Коммунистик партия ва Совет давлати Шарқ хотин-қизларини овозликка чиқариш учун курашда маҳаллий шариотнинг мураккаблигини ва ўзини хос хусусиятларини ҳисобга олдилар. Уларимизда маҳаллий миллат хотин-қизларини овозликка чиқаришга доир мажмуи декретлар қабул қилинди, хотин-қизларнинг маълум бўлиб яшаниши мустақамлово шариотнинг реакция қондилари (кўп хотин олинди, қалин пули тўлаш, зўрлаб эрга бериш ва шў қиллар) бекор қилинди. Ерли миллат хотин-қизларини ижтимоий-сийсий ҳаётига тортиш мақсадлида Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ вакиллар мажлислари билан бир қаторда жоиллар хотин-қиз клублари, артеллар, мактаблар ташкил этилди.

Партиянинг Совет шарқи хотин-қизларининг оруз-ўтидларига амалий жавоб бериб, 1927 йилда эни турмушга қарши ҳужум эълон қилди. ВКП(б) Марказий Комитети Урта Осиё бюросининг «Хужум» программасида айтилганидек, «Хотин-қизларнинг тенг ҳуқуқлиги учун, Совет давлатини мустақамлаш ва ҳўжаликни юксалтириш ишида хотин-қизлар эркаклар билан бир сафта туришлари учун

ҳамма соҳаларида самарали меҳнат қилмоқдалар. Социализмга жаҳонда биринчи бўлиб йўл очган ва ҳозирги вақтда коммунизм сари дадил олға бораётган мамлакатда хотин-қизлар мислиси юксаликка кўтарилдилар. Ажойиб меҳнатчи, меҳрибон она, ижтимоий коллективда ва оилада оғру ва нуфузли бўлган хотин-қизларимиз мураккаб станокларни, электрон-ҳисоблаш машиналарини бошқармоқдалар, ёш авлодга билим бериб, беморларни даволамоқдалар. Ижтимоий-сийсий тараққиётнинг энг актуал темаларида асарлар яратиб, катта кашфиётлар очмоқдалар, давлатимиз учун муҳим аҳамиятга эга бўлган масалаларни ҳал этишда актив қатнашмоқдалар.

Маҳаллий миллат хотин-қизларини маданий қурилишга тортишда, уларда мазмунан бой, янги маънавий қиёфа шакллантиришда катта муваффақиятларга эришилди. Ҳозирги вақтда хотин-қизлар республика маориф ҳодимларининг 53,5 процентини ва соғлиқни сақлаш системасида кадрларнинг 73,3 процентини ташкил этади ва ҳоказо. Фан соҳасида ҳам хотин-қизларнинг роли катта.

Ўзбекистонда олий таълимнинг жадал суръатлар билан юксалиши илмий кадрлар тайёрлаш ва илм-фаннинг тез суръатлар билан ривожланишини таъминлади, республика фани совет фанининг таркибий қисми бўлиб қолди. Ҳозирги вақтда олимларимиз физика, механика, математика, геология, биология, биофизика, биохимия, медицина, сейсмология, астрономия ва шу қабил бошқа фанларнинг фундаментал проблемалари устида самарали тадқиқотлар олиб бормоқдалар. Ижтимоий фанлар — фалсафа, ҳуқуқ, тарих, экономика, адабиётшунослик, археология, шарқшунослик фанлари кенг қўламда ривожланмоқда.

Ҳозир республикадаги ўнлаб илмий муассасаларда ишлаб турган 28 минг нафардан кўпроқ илмий ҳодимларнинг 10 минг нафардан кўпроги хотин-қизлардир. Қўлгина хотин-қизлар илмий муассасалар, олий ўқув юрталари, бўлимлар ва лабораторияларга раҳбарлик қилишмоқда.

Мамлакатнинг демократик асосда бошқаришда қатнашаётган хотин-қизлар тобора кўпаймоқда. Ўзбекистоннинг 27 хотин-қиз СССР Олий Советининг депутаты, 164 хотин-қиз Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутаты. Шунингдек, республикамиз хотин-қизларининг 109 нафари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди.

Коммунистик партия хотин-қизларини социализм ва коммунизм қурилишида, яманик ҳаётга оид мураккаб масалаларни амалга оширишда фаол қатнаштиришга жуда катта аҳамият бериш билан бирга уларнинг оиладаги, ошаник ва тарбиячилик ролини юксак кўтармоқда.

«Ўзбекистонда хотин-қизларнинг...» деб ёзган эди французлик публицист Марсель Эрето унинг «Совет Шарқи» деган китобида — ҳоқ ижтимоий, ҳоқ ижтимоий ҳаётида бўлиши, юқори мансабни эгаллашларида уларга тўғрилик қилдирилган ҳеч нарсаси йўқ. Бу тўғриликлар фақат назарий жиҳатдангина тугатилиб қолмаган. Хотин-қизларнинг нималарга қадар эканлиги амалда қўрилмоқда. Қўлгина аёллар жаҳон санъатини намойиш қилмоқдалар. Ҳўлбуғи, илгари қўпчилик олдига қўйлаш эни саҳнада ўйнаган жураётган хотин-қизларнинг ҳаёти хавф остида бўлган эди.

Хотин-қизларни овозликка чиқариш ва уларнинг чинакам тенг ҳуқуқли бўлишини таъминлашдан иборат тарихий проблемани ҳал этишда мамлакатимиз ортирган тажриба жаҳон революцион ҳаракатининг уланм муваффақиятидир, инсониятнинг жаҳоншумул галабаларидан биридир.

Совет хотин-қизлари тинчлик ва халқаро ҳавфсизлик учун, социал тараққиёт ва барча халқларнинг миллий овозлиги учун курашда катта роль ўйнамоқдалар.

1974 йил 15 февралда Совет хотин-қизлари номитетига Халқлар Дўстлиги ордени тошчирилди. Бу юксак мукофот мамлакатимиз хотин-қизларини ҳам меҳнатда янги галабаларни кўлга киритишга руҳлантирди. Бизнинг ажойиб меҳнатнаш хотин-қизларимиз тинчликни ва халқлар ўртасида дўстликни мустақамлаш учун, халқаро демократик хотин-қизлар ҳаракатини янгилаштириш ва янада ривожлантириш учун курашга муносиб ҳисса қўлиш йўлида сарфлаган куч ва гайратларини бундан бўён ҳам оспиравердилар.

М. ОХУНОВА,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих институтининг директори, тарих фанлари доктори.

Сиз ушбу суратда кўриб турган очкич чехра аёллар Хоразм области Қўшқўрғон районининг Олтибой Қўрбонов номи колхозида яшаб, меҳнат қилаётган қаҳрамон оналари: (чапдан ўнғига) А. Маҳмудова, С. Сафарова, А. Худонова ва Н. Бобонова.

ҚУВОНЧ

Зулфия УМИДОВА,
СССР Медицина фанлари академиясининг муҳбир аъзоси, профессор

Бугунги дилбар тоғнинг зами-шағи ўзгача. Улкан байрамимиз кутлуг Октябрнинг олтинчи йиллиги нишонланадиган йилда тантанали қилинаётганлиги билан ардоқли. Касбим — шифорон. Шу сабабдан байрам муносабати билан барча онамиз, олаҳонларимиз ва сингилларимизга сийҳат-саломатлик, узок умр тилаймиз.

Октябрнинг нурафшон кунларидан бошланган. Биринчилардан бўлиб В. И. Ленин Деклари билан очилган Туркистон (ҳозирги Тошкент) Давлат университетининг медицина факультетини тугатдим. Дастлаб госпиталь клиникасида ординатор бўлиб ишладим. Уша кезларда улуг рус халқининг саҳватини қалбдан ҳис этдим.

ҒУРУРЛАНСАН АРЗИЙДИ

Ҳар гал шундай бўлади. Атрофимизни ураб олган гулгун қиларга бонаману шу он нўз олдими хотин-қизларимизнинг аянчи ўтмиши, Улу Октябр бизга ҳади қилган хўр овозлик, тенглик, беҳисоб ҳуқуқлар, ҳозирги фаровон турмушимиз, ашларимизнинг фидокорлиги, юксак интиляшларни гавдаланди. Кенса авлодга муносиб ҳурмат, илгор таърифи ва фан ютуқларини, илмга иштиёқ, меҳнатсеварлик ёшлар хос фазилатларидир.

Корхонамиз ўтган йиллар мобайнида катта тараққиёт йўлини босиб ўтди. Артедан йилки, юксалган фабрикага айланди. Ишлаб чиқариш ҳажми 1940 йиллардагига нисбатан 5 баравар ошди. Юз процент нўл меҳнатига асосланган ишбариларимизнинг кўпчилик қисми механизацияланди. Илгари бармоқ билан сандари зарбў эркаклар ишлаган бўлса, эндиликда 700 га яқин чевар хотин-қизлар баранали меҳнат қилишляпти. «Коммунистик меҳнат зарбдор» деган юксак номига муассар

бўлган тинувчиларимиз сонини қарий 30 кишига етди. Уш нафардан эиёд ишчи аёлларимиз шахсий тамга билан маҳсулот тайёрлашляпти.

МУСАФФО ҚАЛБ

дайд кўришиб, завқланиб гапирарди: — Яшаш нақадар лаззатли, — деди у ёш. — Биласанми, Ҳалима, жафобаш халқимизни июнидан ҳам яқини кўраман. Бунинг учун қудратим етгунча хизмат қилсам дейман. — Дугоналар қалбдан, мириниб сўхлатишляпти. — Биласанми, Ҳалима, бир кунни бадиний театрга «Шоҳ Федор Иванович» пьесасини кўрган эдим, — деди Турсуной ҳаяжонланган. — Мен бўлсам қўрмаганман, — деди Ҳалима афсусланган. — Биласанми, театрга шундай образни яраттигиз келадими, узоқ вақт томошабинлар эслаб юртимиз. Айниқса, аёлларимиз кўнглига етиб борса дейман. — Турсуной чуқур тин олди-да, гапига давом этди. — Паранка-чачон остида не-не ёш, гузал, иқболни нигун аёлларимиз яширишиб ётдиби. Қўриштиш, ҳақорат, эски замоналар орқада қолди. Кўрасан, ҳали аёлларимиз қишлоқни кўрсатиб қўйишляпти... Турсуной бахтли ва завқли ҳаёт ҳақида, порлоқ келажик ҳақида, завқланиб гапирарди.

Кўримасдан дорга ёйган қўйлагим, Езмай шимарилган поэтик билатим... Бухоро. Кўна шаҳар аҳли Турсунойнинг саҳнага чиқишини сабрсизлик билан куттишарди. «Ҳалима» спектакли интиришчи май кунини қўйишнинг керак эди. Шу кунни Турсунойнинг етти юлғини ниқоҳ санчилаб, кийим-бешакларни мўнға бериштиб қўйди. Иккаси оғилноқдаги ифлос қудуққа ташлашди, устига қарсағи тош бостирилди. Юқуқ эр Ҳошибул Раҳмонов санъат гавҳари — Турсунойнинг ёш йонига насад қилиб, уни ваҳшинларга элтди. Турсунойнинг лафзи эширо сийми уқумқалд нотаминга айланиб кетди. Маннон Уйгур «Орауларни рўбга чиқиб, эиғинига бахтли ҳаёт напшасини сураман деганда душман уни орамиздан юқиб олиб кетди» — деган эди. Орауларни. Ҳа, бу ширин орауларни Турсуной рўбга чиқара олмаган экан, уни Ҳалимадон, Лутфидоним, Тимараконим, Сораконим, Муқаррамхонимлар ва юзлаб ёш санъат надиқроқлари давом эттиришмоқда. Бу ажойиб санъаткорлар маҳорати ва истеъдодини кўриб, йўқ Турсуной Улмаган, у тирини, биз билан ёнма-ён олға босляпти, дейишга ҳақ қилимиз.

ФАКТАР... РАҚАМЛАР...

СССРда хотин-қизлар халқ ҳўжалигида банд бўлган ишчи ва хизматчиларнинг ярмини ташкил этади. Уларнинг 59 проценти олий ва ўрта маълумотлидир.

Меҳнаткаш хотин-қизлардан тўрт минта яқин киши саноят корхоналарининг директори, 200 мингдан ортиқ киши цех, бўлган ва лабораторияларнинг бошлиғи бўлиб ишляпти. Соғлиқни сақлаш, савдо-сотик, умумий овқатланиш, маиший хизмат корхоналари ва муассасалари раҳбарларининг яримдан кўпини хотин-қизлар ташкил қилляпти.

СССР Олий Советидеги депутатларнинг 31 проценти, иттифоқдош республикалар Олий Советлари депутатларининг 35 проценти, автоном республикалар Олий Советларидаги депутатларнинг 39 проценти ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари депутатларининг 48 проценти хотин-қизлардан иборат.

УШАЛГАН ОРЗУЛАР

Илария РАЙНОВА,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг муҳбир аъзоси, профессор

Кутлуг дамларда кутлуг кунлар хотиралари ёрга тушди. Инсон ҳаётида шундай воқеалар бўладими, у оилар ва йиллар ўтгандан кейин ҳам сира ёлдан кўтарилаётган. Шу воқеадан нўри ярим асрдан ортиқ вақт ўтди. Бирин, кекагиндек ҳаёти эдим. Ленин йўлданмаси билан Тошкентга овланган биз руз олимларни, профессор-ўқитувчиларни катта қийинчиликлар билан «нон ширинга» етиб келдик. Ушанда биз хотин-қизлар 8 Март байрамини йўлда—поездда кутиб олгандик.

Унинг очкич чехрасидан ҳаётига бўлган муҳабати кўришиб турарди. «Бўламак олимлар, инженерлар, агрономлар, меҳнатчилар шулар-да!» — деб хавлим, дедан ўтказган эдим. Шундай кунлар нелиши узок эмаслигига ишончим номий эди. Ширин, эзу орзулар рўбга

МИРЗАЧУЛ ЮЛДУЗЛАРИ

Кўриқ дийримиизнинг бугунги камолда, кўриқ-намолида биз — Мирзачўл хотин-қизларининг ҳам катта ҳиссамаси борлигини ўйласам қалбим фахр-иштихор туйғуларни билан тўлиб-тошади. Мен бундан ўн беш йилча муқаддам қалб аяри билан Мирзачўл бағрида ташкил топган Герман Титов номи соҳовига келгандим. Кўриқ ер бағрида дастлаб механизаторлик касбини эгалладим. Кейин бригадига, сўнгра бўлимга раҳбарлик қилдим. Кўрлаб тенгқуларим, дугоналарим ҳатти шу ерда қўлининг қаттиқ қийинчиликлар билан мардона беллашди. Уларнинг, кўрлаб тенгқуларим сифида чинишга, тобланишга, техника ва деҳқончилик сирларини пухта эгаллашга ҳаракат қилдим. 1973 йилнинг бошида менга катта ишонч билдиришиб, Мирзачўл райониде ташкил этилган янги

хўжалик — «Ўзбекистон» совхозига директор қилиб тайинландим.

нинг бор-йўғи ичнита пахталик бўлими бор эди. Ҳозир совхозимизнинг пахта эмиладиган майдони 4283 гектардан ошиб кетди.

Утган йили совхозимиз меҳнат аҳли давлатга 7147 тонна «оқ олтун» етказиб бериб, йиллик плани 108 процент бажарди. Шонли юбилей шарафига ялли кирмонимиз салмонини 9500 тоннага етказиб, ҳосилнинг ҳаммасини фақат техника ердамида териб олишга азму-қарор қилганмиз. Совхоз ташкили этилган йили 65 нафар механизатор бор эди. Бу йил улар сафи 200 кишидан ошиб кетди. Айнақса, хотин-қиз механизаторлар сафи кенгайимокда.

Фидокор опа-сингилларимиз, ажойиб дугоналаримиз хўжалик ишлаб чиқаришининг барча соҳаларида матонатли меҳнат қилмоқдалар.

Инобат ОХУНОВА,
Мирзачўл районидеги «Ўзбекистон» совхозининг директори, СССР Олий Советининг депутаты.

ОНАЛАР ШОДЛИГИ

Биринчи фарзанд нурган беш ота юзидagi табассумни, на- бирасини муборакбод этиш учун келган нуроний кенсала- рияни кувончинини нурий гул- гун чехрасида олам-олам кув- онч яширинган оналар шод- лигига шерик бўлиш биз ме- дицина ходимлари учун катта бахт. Шундай нувончида қи- чақаларда баъзан ўтмишга бе- хатир хабар назар ташлаш ки- ши.

Тарихий ҳужжатларнинг шод- хидини беришича, Улуғ Окта- бр инқилобига қадар район- нимиз территориясида бир ёки икки нафар ўрта малакали медицина ходимини иш ойна- берган. Аввал турғунча на- малигини билишмаган. Фар- занд кўриш аввал учун «Ик- ки йул оралми» ҳисобланган.

Коммунистик партия ва Со- вет ҳукуматининг меҳнатшар- ҳар соломатлиги йўлида ота- ларча қилаётган донийн гам- хурилилари тўғрисида ната ў- гарилар шў берди. Турғунчо- налар тармоғи тўбора кенга- йиб борди. Совет гинеколо- гия фани кувончи натижа-

ОКТАБРГА— ТОШКЕНТ МЕТРОСИ

Юбилей йилнинг учинчи ойи ҳам қадим олди. Шонли 60 йилликка сакин ой қол- ди. Ана шу муқаддатан сўнг бутун жамоатчилик аjoyиб бир воқеанинг гувоҳи бўлишди. Урта Осиёда йиринк иншо- от — Тошкент метросининг дастлабки навайти ишга ту- ширилди.

Ҳозир улкан иншоотнинг қайси участкасида бўлган, қизинг дастлабки устидан чиқа- сиз. Барча стация ва забой- ларда проходчилар, марки- шейдерлар, отқатқичлар ури- ни эгаллаган пардозовчилар, монтежчилар кун сайин шод- да билан ишламоқдалар. «Ок- тибр революцияси ва Собир Раҳимов номи стацияларда сўнгги пардоз ишлари кетмо- ди. Пулат излар ётизилди, шифтларга қандиллар ўрнати- ластир.

«Октябрга — Тошкент метро- си» ширин остида бошланган социалистик мусобақа кун са- йин ажв олмакда. Бу — СССР транспорт нурилик минис- трлиги ва темир йул транс-

порти ходимлари қасаба сою- зи Марйали Комитетининг кўмаки Қизил байроғини ўтган 1976 йилдан буён кўзда сақлаб келаётган трестини коллекти- вининг баракани меҳнати са- нарасидир. Эришилган бу ютуқларда эриқилган билан ел- нама-елма меҳнат қилаётган хотин-қиз метросозларнинг ҳам ҳиссаси катта. Е. Фриш, И. Шуклер, Е. Фўзайлова, Р. Качанова сингари ўнлаб дуго- наларим мусобақада пешча- дамлик қилмоқдалар.

Н. ШИШКИНА, «Ташметрострой» трестига қарашли 2-нурилик-монтеж бошқармасининг элестр пайвандчиси.

ГИЛАМ ГУЛДАСТАСИ

Мен бу «сеҳрли» қасбни бир умрга севиб қолганман. Бу сеғри гилам ва палос тў- қи санъатини муқаммал эгал- лашимга ердан берди. Ишлаб чиқаришда пешчада, ҳаммаси- ларига ибрат бўлишга олиб келди.

Улуғ Октябрийн шонли 60 йиллиги кунингача учрим йил- лик топшириқни бажаришга ахд қилганман. Бу ташаббусга фабрикасининг Ойибни Жоно- бенова, Рузика Сафоёва, Гул- хония Шичанова каби гилам- чилари, Онанон Абдиримова, Онаноби Матномова, Нибзюн Норमतова ва бошқа палос тў- қичилари ҳам қўшилдилар. Улар ҳозир апрель ойи ҳисо- бага ишлаб, ююри меҳнат умудорлигига эришастирлар. Махсулотини ало сифатли бўлишини таъминламоқдалар. Ўзи эса юбилей йилининг ик- ки ойи ичида қариб уч ярим ойлик топшириқни адо этиб, мусобақа қолбилари сағдида борайтганлигим билан фахрла- наман.

Корхонамиз коллективи тўқ- қизинчи беш йилликда 19 минг

квадрат метрда ортин гилам ва палос тўқиб, 580 минг сўм- ликдан кўпроқ махсулот етказ- ишга берган эди. Унинг беш йилликда махсулот ҳамми кў- пайибгина қолмай, унинг сиф- ати янада қийнлашди. Шах- ринида қад кўтарайтган гил- ламчилик комбинати ишга ту- шиб, қадимий ва ҳаммиса на- вчирон Хива гиламчиликдаги доғруги билан бутун мамлакат- га, ҳатто жаҳонга машхур бў- лади.

Д. РУЗИМАТОВА, Хивадаги Крупская номи гиламчилик фабрикаси тўқ- қизинчи, Ўзбекистон Ком- партияси XIX съезди деле- гати.

МУНАВВАР БАХТ ШУКРОНАСИ

Биз, ўзбек хотин-қизлари шуқроналик белгиси сифатида Советлар мамлакатининг барча авлалари билан бир сағдида ту- риб, КПССнинг ленинча йўли- ни амалга ошириш учун кў- рашда фаол иштирок этмоқда- миз. Ватанимиз ўз муваффақ- ятлари ва хотин-қизларнинг жиҳадлари ва истеъдоди ту- файдориғи аришди. Биргина мисо- ли: бирлашмагандаги жуда кўп- лаш хотин-қизлар ишлаб чиқариш самардорлиги ва иш сифатини ошириш учун, 1977 йил ва улуғман ўзини беш йиллик топшириқларини муваффақият- ли бажариш учун Бутунитти- фок мусобақасида қўшилиш- ни. Менинг ўзим ўтган йили республикамиздаги ун доғдор ишчининг бири сифатида (19 беш йилликда икки беш йил- лики бажариш ташаббуси бил- лан чиққан эдим, Сўзининг устидан қийиш учун «Трико- сунко» тўқишда нормадаги ин- кита уринга «Кокет-2» мар- нали тўрта машинада ишлаш- га ўтдим. Бундан ташқари, ҳар ойда барча операцияларга не- тадатан вақтин қисқартириш ҳисобига ишлаб чиқариш нор-

масини 110-115 процент адо этишга муваффақ бўлаётиман. Ҳозир меҳнат наленди- римда — 1978 йилнинг сен- тибр ойи, Улуғ Октябрийн со- циалистик революциясининг 60 йиллиги кунингача 4 йиллик нормаин бажариш учун бутун билим ва тажрибамни ишга солламан.

Мен план бўйича йил охири- гача 26 минг килограмдан зи- ед махсулот ишлаб чиқаришим керак. Ҳозиргача 12 ярим минг килограмми махсулотни исте- тьмоқчиларга жўнатишга эришдим.

Ш. ХОЛМУҲАМЕДОВА, Тошкентдаги «Малина» бир- лашмасининг «Хурбат Бель- жис» орденли тўқувчиси.

1929 йил кўзининг салқини келадиган бири эди. Бобот- то бағридаги Юқори Қақайди қишлоғидан келётган икки отлик тур яриқлаб қолганда, Сурхондарё соҳилига етиб кел- ди. Бу отликларнинг бири — ке- чагина комсомолга ўтган Бозорбой, иккинчиси — Ўш ўн тўққизларга берган қўнликкина эди. Улар Юқори Қақайди қи- шоғида қолди. Қолдиқ тузиб тўғ- рисидаги қарорини, қолхозга кирганлар ва умумлаштирил- ган мол-мулклар рўйхатини қиз ўзи билан бирга олиб келмоқ- да эди.

Улар дарё бўйига, паром тўх- тайдиган жойга ҳам етиб ке- лди. Лекин паром буюр, па- ромчи кўринмасди. Сурхон ой нурида жилоланиб, соҳилдаги қамчишорнинг тунги шобадаси- дан қаққилиб, бир текис шо- вуллар турши дарёнинг то- вушига ҳамоҳангдай туюларди. Паромчи келавермагач. Бозор- бой: — Ҳов, ким бор! — деб қи- қирди.

— Мен бор! — деган овоз эшитилди бир оздан кейин ва шу захоти қамчишор ичидан бир баранги қиёфали одам чиқиб келди. Мен, «полномоч- чен» олами даредан ўтказиб қўйиб, деб, шомдан бери қўнлик ётибман. Аттаниг мураб қўнлик- ман-да... Бироқ бу паром қи- чина, бир йўла ҳам отларни, ҳам силарни олиб ўтмайман. Шунинг учун, ука сен ҳо- зирига бу томонда қолсанг-да, отларни эртага катта паромда олиб ўтсанг.

Улар ҳайрон бўлиб, бир-бир- ларига қараб қолди. «Сима қилса экан!» Ҳозир ёлғиз ўзим ўтаверганим, ёки иккала- миз ҳам оркамизга қайтганимиз маъқулий!» деб ўйларди қиз. Лекин раёком секретари уни эрта тонгда кутушини ўй- лаган, кейинги фикридан қайт- ди.

— Қани, кетдикми?... — деди баранги қизга қараб. — Шери- гингиздан хотирмаг бўлавер- ринг. У тезда қишлоғига етиб олди.

Қизнинг юрагига бир оз кўр- кув тушган бўлса-да, паромга чиқиб, бир бурчага ўтириб олди. Паром дарёнинг яриғи борганда, паромчи эшакнинг сува «тушуриб» юборди. Сўнг кенга эшакнинг тўтиб келая- ни, деб ўзини дарёга ташла- ди-да, сузиб кетди. Бу оддий бир қийла эканини билган, қиз- ни кўрков босди. У сузишни билмасди. Лекин ўзини йўқот- мади. Бошқарувчиси қолган паромни тутиларин ўз измига солди. Бахтли тасодиф рўй бериб, савз жойга етганда, бир амаллаб қирғоққа чиқиб олди.

Кимсасиз қирғоқ танҳо ки- шиде кўрков уюғтарди. Қиз шу чоғда бўри ёки бўлак ҳайвон- га дуч келиб қолганидан эмас, Балки «паромчи» ўхшаган «ёвуз няяти одам» билан тўқ- нашишдан қўрқди. У, олсида қира-шира миллилал турган чирок шўлшисини қора олиб, йўлга тушди. Бирор остига юр- тини билган сўнг Бўрота савта фо- нуку осилган биро олдиға етиб келди. Бу ва яқинда Уларни очган пахта пуқити эди. Пона- пуқитинга ўрналиб, қўнликда қўш- тар мийлик ушлаб олган ко- ровул қизни ўша захоти тани- ди.

У эрта тонгда Жарқўрғон район партия комитетига етиб келди. Янги тузилган қолхоз-

ларни тўғрисидаги маълумотлар- ни раёком секретариға топ- ширди ҳамда бўлган воқеани сўзлаб берди. Кейин билдиси, уни дарёга гарқ қилиш нияти- да паромда ёлғиз ташлаб кет- ган «баранги» Юқори Қақай- ди қишлоғини Тўхтебай деган қулоқ экан. Буни раёкомга кел- ган деҳқонлар сўзлаб бериш- ди.

Бундан қариб ярм аср му- қадам Сурхондарё ва Қақча- дарё областларида қолхоз ту- зишдек қийин ва мураккаб ва- зифани бажаришда марказдан ишониб юборилган вақил сифа- тидега катнашган, мазкур иш- га шахсан Ахмал Икромовнинг тавсияси билан жалб қилинган бу жасур қиз ким эди?

НУРЛИ ТАҚДИР

Ўзбек хотин-қизларидан чиққан биринчи министр Марям ИСЛОМОВА ҳақида

Бу қиз кейинчалик ўзбек хо- тин-қизлари орасидан биринчи министр бўлиб етишган Марям Исломова эди.

1920 йили Марям Қўқоннинг оқшар қисмида, Қамол қозининг ҳовлисида оқилган бошланғич мактабга ўқишга қиради. У билан бирга Мунав- вара Саримсоқова, Собира Хо- лдорова, Чинихон Иброҳимова, Жўраҳон Иброҳимова, Мунав- вара Бокиева каби дугоналари ҳам ўқийди. Қизларга Моҳи- нур Муҳарроровна, Муаззама Акромова ва Хўжақон доғла- лар дарс беришарди.

Еркин келажакка ишониб би- лан боққан Марям ва унинг дугоналари бошланғич мактаб- ни битириб, Қўқондаги педтех- никумини икки ойлик тайёр- лаш курсида ўқиш бошлашди. Курс ўқувчилари қузурига Фар- гона округ партия комитети қошдаги округ женодетели (хотин-қизлар шўбаси)нинг раҳбарлари Н. Раузова, То- жихон Шодиевалар тез-тез ке- либ, сўхбат ўтказишар ва курс- даги қизларни хотин-қизлар озолиғи йўлида курашда ак- тив қатнашишга даъват эти- шарди. Бу даъват қўллаб қиз- лар қатори Марямнинг юрағи- га ҳам ўз акс-содосини толди. У тайёрлов курсини битиргач, 1925 йил февралдан округ женодетелида инструктор, кей- инчалик мудири бўлиб ишла- ди. Худди ўша кезларда ком- сомолга кирди ва паранжиси- ни ташлади.

«Биз, округ женодетели- нинг ходимлари,—деб эслайди ўша йиллари Марям Исломо- ва,—маҳаллалардаги актив хо- тин-қизлардан вақилларни сай- лаб, шулар орқали тез-тез аёл- ларнинг мажлисларини ўтқа- зардик. Тўлпаларларга: «Шў- ро ҳукумати хотин-қизларни эрлар билан тенг ҳуқуқли қил- ди. Силар энди илм-маъри- фатни эгаллаш, жамоат ишлар- да қатнашиш ҳуқуқига эга- сиз. Диндан, шариаат қонуна- лардан кўркам, «ичкариндан чиққан ўқити, ишланг» деб ту- шунтирдик. Бозор қилари вақиллар ёрдамида маҳалла- ларда оқилли йиғилишлар ўт- қазиб, партиянинг хотин-қиз-

реакцион унсурларнинг қаттиқ қаршилиғига учурдик. Ҳамма жойда бўлгани каби Қўқонда ҳам кўпгина вақила аёллар нур, озолиғи йўлида курашининг беғуноҳ қурбони бўладилар. Аммо биз «ожиз» ва «заи- фарлири тутқунликдан қутқа- шиб йўлда ўлимдан ҳам қў- чимасдик. Курашимиз партия ва совет ташиқлотларининг мада- ди ва раҳбарлиги остида бор- ган сайин қизини тўз олди».

1926 йили Қўқонда аёлларни ижтимоий ҳаётга жалб этиш- нинг муҳим формаси бўлган хотин-қизлар клублари оқилди. Жўлабдан, эски шўбларда оқил- ган клуб қошда саводсалиқ- ни битириб қурларин бадийн ва хунар тўғрақлари ҳамда «Кривож артели тузилиб, иш бошлади. Клуб ишини йўлга қўйишда эски шўблар хотин- қизлар шўбасининг активлари Н. Макарова, Тўтихон Малво- бекова, Роҳатой Рузиева, Ма- шариф Юсупова, Уйғунхон Аскар- валар билан бир қаторда округ женодетелининг вақили Марям Исломова ҳам фаол қатнашди. У клуб қошда ту- зилган қизлар комсомол ячей- касини мустаҳкамлаш, энг ак- тив комсомол қизларни ўқиш- га юбориш ва матлубот жа- мияти ишига тортиш масала- лари билан бевосита шўғул- ланди. Ўша кезларда Марям «Янги Фарғона» газетасининг ёш, актив муҳбири сифатида ҳам яхши танилган эди. Унинг илм ва хунар эгаллаётган аёл- лар ҳақидаги хат-хабарлари газета саҳифаларида тез-тез босилиб турарди.

1926 йили Фарғона округ партия комитети хотин-қизлар озолиғи учун курашининг ак- тив иштирокида қилган Ма- шариф Юсупова, Мунаввара Са- римсоқоваларни Москвага, Марям Исломовани эса Тош- кентга ўқитишга юборди. Марям Тошкентдаги Урта Осиё кооператив техникумининг муваффақиятли битириб, Беш- тарк район матлубот жамияти- га ишга келганда «Хужум» ха- ракати бошланган.

«Хужум» — партиянинг Со- вет Шарқ хотин-қизларини тўла озолиқка чиқариш йўли- даги курашида янги босқич, бидъат ва ҳурфотга, паранжи- чачонга қарши қаратилган кескин оммавий ҳаракат эди. Республиканинг ҳамма жой- ларида бўлгани каби Бешарқ- да ҳам хотин-қизларни озоли- қка чиқаришга доир тарғи- бот ва ташвиқот ишлари кучай- тиб юборилди. Бунда район марказида аёллар учун оқилган махсус дўкон катта самаралар берди.

Дўконнинг ёшгина мудариси Мерям тез кунда бешарқлик аёллар билан дўстлашиб олди. Яқиндагина уйдан кўчага чи- қишга ботина олмайдиган қиз- жувоилар чой, қалиш, рўмол, сову ва газмол харид қилга- ни, шунингдек, мударининг ян- ги тузум эр-хотининг тенг ҳу- қуқлиги, оила ва бола тарбияси ёркин истиқбол ҳақидаги гап- ларини эшитгани дўконга тез- тез келиб турадиган бўдилар. Матлубот жамиятига пайчи аз- зо бўлувчилар сони кундан- кунга қўпайиб борди. Кўп ўтмай, дўкон қошда қизлар комсо- мол ячейкаси тузилди. Бу Беш- тарк районидеги биринчи қиз- лар ячейкаси эди.

1927 йил охиригача Бешарқ- да партия, совет ва комсомол ташиқлотларининг раҳбарлиги бағишланган жинтилар бўлиб ўтди. Ҳар бир жинтидан сўнг аёллар ўз чехраларини тўсиб турган паранжи, чимматларини юлиб олиб, ўртадаги гулжага улқитдилар. Марям улар ора- сида ўзининг дўконига пайчи аз- зо бўлган хотин-қизларни қурқаркан, қувончи ичига сиг- масди. Ўзбекистонда юз минг- га яқин хотин-қиз паранжиси- ни ташлаган ўша 1927 йил Мар- ямининг хотирасида ёруғлик- нинг зулматдан қолиб қиққан- лигини яна бир қарар намойиш қилган йил бўлиб, чуқур ўр- нашиб қолди.

1928 йили Марям ВКП(б) аъзолиғига кандидат бўлди. Шу йилнинг август ойида у Ватанимиз пойтахти Москвага бориб, катта анжуман-матлубот- чиларининг Бутуниттифок кенгашида қатнашди ва шу кен- гашида сўзга чиқиб, ооз Шарқ аёлларининг тақдир ҳақида гапирди...

«Хали ҳам кенгашиде эсимда, — деб хотирлайди Марям она. —Матлуботчилар- нинг Бутуниттифок кенгаши бўлиб ўтган кунларда Москва- да Коммунистик Интернацио- налийн VI конгресси ўз иши- ни давом эттирмоқда эди. Матлубот кенгаши қатнашчилари номидан 10 га яқин қиз- ни конгресс делегатларини таъ- риклагани Кремлга Бордик. Конгресс делегатларини таъ- риклаётган чоғинида Надежда Константиновна Крупская билан учурдик. У менинг соҳларимга меҳр билан бо- қиб, «Ўзбек қизларининг соҳ- ларини шундай майда ўриб юришларини жуда ёқтирман»,

деди. Шундан сўнг у мендан ўзбек хотин-қизларининг аҳо- ли ҳақида сўриштирди. Маҳал- лий инқилот хотин-қизлари ора- сидан раҳбар ходимлар, муал- лимлар, ҳамширалар, тарбия- чилар етишиб чиқайтганини айтганимда, Крупская инқоят- ба турсанд бўлди.

Лениннинг содиқ дўсти Круп- ска билан бўлган бу қисқа уч- рушув бир умр едимда қол- ди.

1929 йилда Ўзбекистон Қ(б)П Марказий Комитети «Хужум» ҳаракатининг актив ташиқлотчилари бўлган Ж. Обидова, С. Шокирова, Ф. Нибзова, М. Саримсоқова, М. Исломова ва бошқаларни рес- публика миқёсидаги раҳбарлик вазифаларига кўтарди. М. Ис- ломова ВКП(б) Марказий Ко- митетининг Урта Осиё бюроси ҳузуридеги партия активы кур- сини тамомлаб, республика матлубот жамиятида бўлим мудири бўлиб ишлаш бошлади. Кўп ўтмай, у партия Марказ- конининг йўлнамаси билан Сурхондарё, Қақчадарё об- ластларига бориб, қолхозлар тузишда, маҳаллий органларга сайловлар ўтказишда фаол қатнашди ва синфий курашда жиддий синовдан ўтди.

«Хужум» йилларининг қахра- мони Марям Исломовани УэССР Олий Советининг қақирқ И. Сессиясида республика со- циал-таъминот комиссари (ми- нистри) қилиб сайланди.

М. Исломова социал-таъминот комиссари бўлиб ишлаган 1938—1945 йилларда республи- када меҳнат ва уруш ветеран- ларини нафақа билан таъмин- лаш ишлари анча яхшиланди. Инвалидларни сенаторий ва курортларга юбориш, уларни хунар мактабларида ўқитиш ва ишга жойлаштириш соҳаси- да ҳам муҳим тадбирлар амал- га оширилди.

Ўзбекистон социал-таъминот комиссари уруш йилларида фронтдан оғир ярадор бўлиб қайтган жангчиларни доволла- б, ҳаётга қайтариб, эвакуация қилинган оилаларни жойлашти- риш ва шунингдек, жангчи ои- лаларига моддий-маънавий ёр- дамни кўчайтириш ишларига ҳам яқиндан раҳбарлик қил- ди...

Марям Исломова кейинги йилларда совет ва жамоат ташиқлотларида, молия ҳамда савдо муассасаларида раҳбар- лик вазифаларида ишлаб кел- ди. У қарерда ишламасин, ўзи- нинг чин инсоний фазилатлари билан яхши ном қозонди.

Марям она ҳозир 67 ёшда- республика аҳамиятига эга шахсий пенсионер. У қариб ярм асрдан буён кеска ком- мунист Болтақул Нарзиқулов билан бирга вақли ҳаёт кеңи- риб келляпти. Улар тарбиялаб воғта етказган етти фарзанд ота-оналаридек баркамол ин- сон бўлиб етшиқмоқда.

ОРОЛ ҚИЗЛАРИ

Комбинатимизда асосан хо- тин-қизлар ишлайди. Унинг беш йиллик биринчи йили топ- ширилари ошириб бажарилиб, беш йилликнинг иккинчи йили ҳам яхши тайёргарликлар бил- лан бошланди.

Комбинатимиз коллектив Улуғ Октябрийн 60 йиллик юбилей кунингача икки йил- лик плани бажариш, йил охи- ригача пландан ташқари 250 миллион сўмлик махсулотни реализация қилиш, бу йил на- миде 12 миллион 50 минг шар- тли банка консерва ишлаб чиқариш, шундан балиқ кон- серваларнинг 10 тури, яъни 6 миллион 50 минг донасини давлат сифат белгиси билан чиқаришга социалистик маж- бурят қабул қилганлар.

Ўнлаб хотин-қизлар бир беш йилликда икки беш йиллик планиларини бажаришга қарор қилганлар. Маршон Келнева, Ушўп Согинбоева, Бибинама Асанова, Шазода Тўршоёва, Гулнара Давлетова, Оқпола Жапетова каби ишчилар смена нормаларини 1,5-2 ҳиссадан ошириб адо этмоқдалар.

Комбинатимиз хотин-қизлари она-Ватанимизга балиқ махсу- лотлари етказиб беришда бар- ча резерв ва имкониятлардан тўла фойдаланмоқдалар.

Даргул ҚАЛМУРЗИЕВА, Мўйноқ балиқ консерва комбинати ишчиси.

ҚИЗЛАР ДАФТАРИДАН

МЕРОС

Онамдан теккан мерос Ети пуштига асос. У на эйлан, на давлат. На сукунат, на роҳат. У зиннатини эришар — Мухаббат деган элқин. У газабин гарқ элқин. Ирода номли тўққин. У элқига рўйсиним Тўқон бекимнат меҳнат. Ҳаллоликка ишқимин Уйғотган оддий — қиммат. Дўст учун ялмас жон Бақшида содда қалбим. У оловли қанжон. Қилч сўзининг зарби. У муқаддас оналик. Барини жаллаб ўзда Онам атади бизга — Уч ўғлул уч қизга. Шу сабаби яшарман Қонда оташим билан. Юқори тепар менинг Эзгулик шошти билан.

Гулчехра ЖўРАЕВА, Тошкент.

ҚУШИҚЛАРИМ

Сен, онажон, илқ баҳордан гуллар умрин йўлатдинг, Чучук тилил тунчаларинг, Оруларин англадим, Ним пардали чечакларинг эртингиш тингладим. Гуллар кўлпу сочган маҳал қувонқоқини ўргатдинг. — Ширин қулча, — дедим ойна, қулоч эъди омонга, Уша кундан олсида ой мондек эъиз туюлди. Уша кундан меҳрини тушди Ору деган достонга, Юқсаларини қумоқ ишқ юрагимга қуюлди. Кенгликларга олиб чиқдинг, янглигини севдим мен, Водийларга жилғаларини бўйлаб интиқ югурдим. Тондан шошган шалоларда Ҳўрларини соғдим мен, Она юртва муҳаббатим ирмоқларда тугулди. Дилбаргина оташ бўлиб, самоларга уқдим мен, Қелчлик-қалқиб оқейтир нур мисоли ҳўрларим, Қонб бўлмас илҳом билан мажнуботини қўнбман Камалакка ҳам сизмаган шодлик рангин излайин. Мен оламга сингиб кетая

АНДИЖОН

Шуқур, тилим бурро, қўлларинга соз, Маҳдинги қуйламоқ менга. У оловли қанжон, Қилч сўз билан сени этайин эъзоз. Қайси буюк ташбех сенга муносиб.

Мехрим англамоққа ожизман бу он Андижон. Бахтлиман апл қомат дехқонинг отам. Шундай сўзим марғур, қадимини дадил. Отам — сенга фарзанд энг бахтли бекам. Унинг йўлини тутмоқ мероси оқил.

Илтижом атагин мени ҳам дехқон, Андижон. Нодирга ҳамюрт бўлганим фаҳрим, Ширмонбулоқ деса қўларда жаннат. Довруг таратмоқда шўх Шаҳристонинг, Атласчи қизларинг ўзи бир санъат. Содда чиройларга сенсан ошанб,

Андижон. Хўшҳаво чамандир Боги шамолнинг, Ширмонбулоқ деса қўларда жаннат. Довруг таратмоқда шўх Шаҳристонинг, Атласчи қизларинг ўзи бир санъат. Содда чиройларга сенсан ошанб,

Андижон. Комсомолобод деб фаҳр этмишлар, Мардаг майдон бўлган нечаган даштин. Қуниги суриб пяхта, раҳдон эқмишлар, Фарзандлар қўратиб қандай яшашин. Борми гулзорларинг санашга имкон,

Андижон. Хўшҳаво чамандир Боги шамолнинг, Ширмонбулоқ деса қўларда жаннат. Довруг таратмоқда шўх Шаҳристонинг, Атласчи қизларинг ўзи бир санъат. Содда чиройларга сенсан ошанб,

Андижон. Комсомолобод деб фаҳр этмишлар, Мардаг майдон бўлган нечаган даштин. Қуниги суриб пяхта, раҳдон эқмишлар, Фарзандлар қўратиб қандай яшашин. Борми гулзорларинг санашга имкон,

Андижон. Хўшҳаво чамандир Боги шамолнинг, Ширмонбулоқ деса қўларда жаннат. Довруг таратмоқда шўх Шаҳристонинг, Атласчи қизларинг ўзи бир санъат. Содда чиройларга сенсан ошанб,

ЭРТАГИ КУН

Менга байрам туюлур,

ОКТАБР МУЗЕЙДАГИ ПАРАНЖИ

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигида Ватанимизнинг улуғ кишиларига, Октябрь ва ғалабаларимизнинг ветеранларига бағишланган аjoyиб тарихий музей ташкил этилди. Музейдаги қимматли ёдгорликлар қаторида паранжи ҳам бор. Одий паранжи... Лекин бу паранжи-чачвон не-не ишларга гувоҳ... Ҳозирда музей экспонатига айланган бу паранжи-чачвоннинг ёпишган ўзбек аёлларидан биринчи чекист — Гулхайри опа ҳозир ҳам ҳаёт. У 70 дан ошди. 8-март тонгида, тузилган кунинда у ўтмиш йўлларига бир назар ташлагуси келди. Ма-не, у музейда ўша паранжиси қошида. Аёл юрагида ўтмиш хотираларига айланган оловли йилларни ёдига солди, қурол-дош дўстларининг мўзтабар сиймолари кўз ўнгига гавдаланди. У К. Е. Ворошилов билан бирга тушган сурати олданга узок туриб қолди. Утмиш дафтарининг гоҳ ҳасрат, гоҳ қувонч тўла саҳифаларини аераклар, бир зумда киприқларига ёш иллари, бир зумда қошлари чимчилар, сўнг лабларига табассум жилваланди. Негаки, бу аёл босиб ўтган йўллар курашларга тўлиқ, ғалабалар билан улуғ, ўли хотиралар билан қутлуғ эди. Гулхайри опа паранжиси билан узок дордашди:

Ассалом қадрдоним!
— Сен менинг ўтмишимсан.
— Ҳа, шундай.
— Сен менинг ғамгузорим ҳам.
— Ҳа.
— Олам жохонни қўзларимдан яширган рўдапо ҳам сен.
— Йўғ-е. Менинг хизматларимни унут-дингми, бекам? Ахир мен сени баало-лардан ҳам асрадим. Урни келганда нико-б вазифини ўтадим. Чироили юзгини яширдим, ёмонлардан адаштирдим. Раз-ведка ишларингга ҳам ярадим, бошпана бўладим ахир...
Паранжи-чачвон жим қолди. Гулхайри опа ҳаёлга тоқди. Кўз ўнгига ўша йиллар надомети пайдо бўлди. Гулхайри паран-жисига илтижоли кўзларини қадади:
— Ҳа, сен ҳақсан. Едимда, ўн тўрт ёшли қиз эдим, босмачиларга қарши курашувчи қизил аскар-отлиқлар отрядининг энг фахри, энг кенжа аъзоси эдим. Ҳа, жу-да алғов-далғовли йиллар эди. Эсласам, а-в-жудимга оташ юради. Юрагим чўгга айланганда гўё. Қўлларим мушт бўлиб ту-гилди. Нега, дersen? Ҳа, мен бу йўлларда меҳрибонларимни йўқотганман. Устозла-римнинг бошида кўз ёши тўққанман. Мен бу йўлларда ёшлигимни қолдирганман. Ёдингдами, сени ёлғиз олиб гоҳ Қарши чўлларида, гоҳ Фарғона, Андижон йўл-ларида кетиб борардим. «Кампир» кифаси-га кириб олиб, разведкани вазифини ба-жарар, босмачилар яширган қишлоқлар, тоғлардаги пистирмаларни аниқлаб қай-тардим. Сен билан, сени никоб қилиб Қинчи-но махсус топшириқларини доим аъло бажа-риб қайтардим. Иккимиз олиб келган ма-лумотлар гоҳ муҳим бўларди.
— Ёдимда, 1922 йилнинг кузида Хатир-чи қишлоғида Анварпошхо тўдаси на-вабдаги ҳужумга тайёрланарди. Бу энг ашаддий, ёвуз босмачилар шайхаси са-наларди. Сен қишлоққа мени ёлғиз олиб, гадои кифасида кириб бординг. Кеча-гай эсламан, қабристондаги эски гўр чи-га тушиб ётиб олдинг, мени устинга ёки-чи олидинг. Шундай аҳволда уч кун тун-аб, қишлоқ бўлиб 450 отни босмачилар учун сақлаб қўйганим ҳам билиб олдинг.

ВОКЕИИ ХИКОЯ

— Ҳа, қўмондон Иван Ефимович Петров пешонамдан ўнганди ўшанда. Бу — ўзбек қизига миннатдорчилик ифодаси эди. Ан-варпошхо шайхаси шу тарихи кўлга оли-нди. Ҳа, қадрдоним, бу ишда сенинг ҳам ҳиссан бор эди.
— Ҳа, бекам! Мени кўпма таъки ланга-да айбалам! Мен сенинг ҳусну латофатин-ги йиллар буронидан омон олиб ўтдим. Мақсадим — сени ичкарининг чўрис қи-лиш эмас эди. Бу — бойларнинг хоҳиши эди. Мен асам, уларга бир восита учун ўйлаб тикилган матоҳ эдим холос. Бекам, қанчалар сулува эдинг ўшанда. Юзларин-ни ялаб тўямасдим. Кексаибман, бекам, балки набираларинг ҳам бордир.
— Ҳа, бор. Бир ер ости қасрини бунёд этшанда катнашпди. Биноқор, қурувчи у.
— Ер остида ҳам қаср бўладими?
— Метро дегани бу! Ҳа, сенга қийин, музей бурчагида туриб, шитоб давримиз-нинг кашфларини баҳабарсан.
— Ҳа, бекам, баҳабарман. Сенга ҳава-сим келади, набираларингга ҳам.
— Яна бир қиз набирани Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. «Ўзбекистонни бош-қаради у».
— Ўзбекистонни дедингми?
— Ҳа, «Ўзбекистон» номли терим маши-насини. Тонна-тонна қилиб «оқ олтин» те-ради.
— Е товаба... Қиз бола ҳам машина ми-недими? Ақл бовар қилмайди-ку!
— Булар XX аср қизлари, ахир! Космос асрининг қизлари.
— Нима у космос деганинг?
— Фазо, хойног дегани бу.
— Бекам, айтақол. Ер ости-ку, майли-я, наҳот фазога ҳам қўл урдинглар-а? Арши аълога-я!
— Фазога қўл урдингларми, дейсан-а. Фазога қиб, байроқ ўрнатиб ҳам туш-ди. Қоинот сирларини тинмай урган-ламиз. Қуриқларни ўзлаштирилди, мўжиз-алар яратилди.
— Сен эртак айтаётганинг йўқми, бекам!
— Нега эртак айтай. Бу Ленин замона-сининг ҳақиқати!
— Шогирдларингнинг тақдирини нима бўлди?
— Уларнинг бири министр, бири дав-лат арбоби, оlima...
— Бекорга курашмаган эмасан, зо-е кетмабди.
— Биласанми, бугун қандай кун?
— Йўқ, азизам, биллолмадим.
— Бугун байрам. Сени бошимдан олиб улоқтирганимизга 50 йил тўлди.
— Музейга қўйилганимга ярим аср бў-либдими, а?
— Охорим тўқилгандир!
— Йўқ, яп-янгансан. Фақат босмачилар отган ўз ялаб кетган жойинг сарғайибди бир оз. Сени ҳали асрлардан асрларга от-казди бу музей. Сен тарих буюми.
— Ҳа, раҳмат. Сақлаганингиз учун раҳ-мат. Мени йўқлаб келисан, бошим о-сим-га етди.
Мен тарих қатнда эсламан қолиб кет-маганим деб, қўриқан-симма музей бандисин...
— Йўқ, банди эмассан.
— Нимаман бўлмасан!
— Утмиш ёдгори.
— Ҳа, ёдгор... Тузуқ камситмадинг.
— Нега камситай ахир, азизим.
— Азизам ўзинг-ку! Баҳоқирим ҳам сен.

Чунки, совет ҳокимияти учун олиб бори-лган энг оғир жангларда сен қизил аскар-лар сафида бор эдинг. Бухоро амирига қарши тузилган 360 кишилик отлиқлар ди-визияси сафида биргина эркак кийимдаги аёл сен эдинг. Зирабулоқ, Қармана ор-қали Қогонга Фрунзе ихтиёрига етиб бор-дик, сўнг Қарши дарвозаси орқали Бу-хоро амирлигига юриш бошладик. Аини ўйнаб-қуладиган чоғларинг эди, бекам. Ле-кин, лекин... Замон жиддий эди, турмуш мураккаб!
— Ёдингдами, хон эрки... Ушанда ҳам сен жанг халтада эдинг. Солдатларимиз жанг билан оворда, мен бўлсам хон хази-насига кириб қолибман. Оқ, қўзларим қа-машиб кетганда ўшанда... Бир дақиқа мен жангчи экенимни унутдим, ҳа, бир дақи-қа! Хон арқидеги ҳазинадан бир дона тилла узукни олиб бармоғимга солдим. Ним пушти харир рўмолга суқлиниб қа-раб турдим, сўнг уни олиб бошимга сол-дим. Қадрдоним, сени бошимдан улоқ-тириб ташлаш, озолик учун жанг қилар-дик. Қани, энди аёллар оппоқ харир кўй-лақларда, келинчалардек очилиб-сочилиб юрса, деб жанг қилардик ўшанда. Лекин сени бошдан олиб ташлаш шунчаки осон бўлмаган. Ҳа, осон бўлмаган.
1927 йиллар эди... Мен Андижон окру-зида хотин-қизлар Советининг раисиси эдим. Ҳамза Ҳақимзода Ниязий билан учрашдик. Мақтаблар очиб, хотин-қизлар озолиги масаласида узок маслаҳатлаш-дик. Мен ўзим биринчилар қаторида па-ранжисини бошимдан олдим. Лекин бу хол қўл можазоларга сабаб бўлганда ўшанда. Мени қора шарпалар таъкиб остига олди-лар. Қўнларнинг бирини Норинкада ўт-казилган мажлистан чиқиб уйимга қайта-ганимда тошбурон қилдилар. Хушидан кетиб йиқилдим. Лекин улар мени ўлди-ришга угулролмадилар. Отлар тувининг зарбидан қочиб, соялардай гоийб бўли-дилар.
— Ҳа, ёдимда, бекам. Не-не ҳамкасб-ларим гулханларда ёнганлар ўшанда. Би-ри духоба, бири парпаша... Мени ўтга отмадинг-у, ерга — тулроққа отмадинг ўшанда. Лекин хафа бўлганим йўқ. Замо-на зайли деб, ҳўқоқланган ўшанда.
— Ҳа, замона зайли эди. Ахир, сен билан олисларни қўзлаб бўлмас эди-да.
— Ҳа, шундай эди, бекам. Олисларни қўриб бўлмас эди мен билан.
— Лекин сени гулханга ташлагани учун душманлар қўлида нобуд бўлган дўгона-ларимни унутлолмайман. Ҳеч унутлолмайман. Асрлар қўлида асирлардек ҳаёт кечир-ган уртоқларимни ҳасрат-наҳомат билан эслайман. Чавонларнинг остида заъфрон бўлган гулчехралар эслайман. Билсан-ми, ана шу гулчехралар ҳақиқи сен буюми музейдасан. Сен тарихсан буюми. Лекин келажак авлодлар қошида жавобгар тарих. Сени бизга руҳини мулаллар тақдир қи-либ пешонамизга битиб берган эдилар. Биз эса сени мулаларнинг тақдирдан ёдгор қилиб музейга қўйдик. Шу ерда қол. Бир умр шу ерда қол, ўш менинг ў-тмишим, кечмишим! Мен ортоб чехра қиз-жувоғлар сўғидиман. Энди сенга эҳ-тижам ҳам йўқ. Негаки, йўлларим раво-н, қарогон. Мақсадим аниқ. Сени ёлғизлик-да, Қарши чўлларида сарсон-сарғордан кез-моққа ҳожақ йўқ. Улуғ Октябрьнинг 60 йиллик тўйига ҳозирлик қўяймиш. Иш-ларимиз кўп. Хайри, сеҳоватли ишлар. Сен бунда яхши қол.
— Яхши бор, бекам! Мени кечир, нур-га, энга парда бўлганим учун кечир!
Этибор ОХУНОВА.

РАССОМ ХАНДАСИ

Мухтор Ашрафий номдаги Тошкент Давлат консервато-рияси яқинда ўзининг 40 ёшлик юбилейини нишонлайди. Бу йиллар ичида консерватория 3200 дан ортиқ малакали музика кадрларини етиштириб берди. Суратда: Шу санъат масканида таълим олаётган чангчи қизлар ансамбли. А. Тўраев фотоси.

СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ

ЧЕМПИОНЛАР

КЛАССИК КУРАШ БУВИЧА СССР ШАХСИИ ЧЕМПИОНАТИ НИХОЯСИГА ЕТДИ

Республиканинг пойтахтида уч кун давом этган мамлакат миқёсидаги энг кучли полво-ларни баҳси пубига етди. Спорт масиани — марказий «Юби-лей» саройида мухлислар классик кураш усталарининг маҳорати ва шиддати белла-шуларини томоша қилдилар. Қарийб 300 га яқин полво мамлакат чемпиони деган фахри ном учун курашди. Ниҳоят, ўтган дам олиш кунини финал беллашуларига че-мпии номига сазовор бўлган фахрий супанинг юқори погонасига кўтарилдилар. Бу йилги чемпионат мусоба-қалари Москвада бўлажак олимпиада мусобаларида куч синашувчи резервларни яна бир бор кузатиш имониётини берди. Спорт мутахассислари кураш мусобаларини ўтати-шиш мутасаддилари ўшларинг беллашуларини зимдан ку-затишди. Шунини мамнуният билан найд қилиш мумкинчи, ўшлар ўртасида жаҳон че-мпии тошкентлик Комил Фат-кулун бу борда мухлисларни ҳам, мусобани ўтатиш ҳаё-ти аъзоларини ҳам ишончи-ни оқилди. Комил саралаш мусоба-қаларида олимпиада К. Ахмедов билан беллашиб томошабинлар олиқишига сазовор бўлганди. У курашини давом эттириб ярим финалда Европа че-мпии савдорини Шатунов (РСФСР) билан кураш қилами-га тушди. Узюқча чўзилган ва тенг куч билан мусобақала-шилган бу беллашуда Комил чангчи ва ақиллик билан ҳа-ранат қилди. Ҳисоб дуранг бўлган бўлса ҳам, Комил ол-динги баҳсда кўп балл тўпла-гани учун финалга чиқишига мусарфаф бўлди. Ниҳоят, ҳал қилувчи баҳсда полвоимиз маҳоратли спортчи ХХI олимпиа-да ўинилари чемпиони красно-арскилик Шуманов билан бел-лашди. Шумановдек таъриба-ли курашчи билан беллашши-ни ўзи бўлмасди. Беллашувчи мухлислар сичновли билан кузатишди. Кураш бошида Шу-маковнинг маҳорати кўла го-либ турди. Лекин майдон эски бўш келмади. Ҳамми 5 минуту 58 секунд давом этган белла-шувнинг сўнги дақиқаларида Комил тактик маҳорат кўрсати рақибининг нурағини ерга тегиштиришга мусарфаф бўлди. Залда унинг шаънига олқиш-лар янгради. Шунингдек мамлакат че-мпии номига лойиқ қўрилган-лар ерасида ваъзаларга кура ростов-донлик Налбандян, Ха-тунов, Киевлик Колянский, грузиялик Гогинидзе, Бара-шлики, Абрамишвили, саранси-лик Зминов, мосвалик Н. Вал-бошин, В. Константиновлар ҳам бор. Ўзбекистонлик пол-воилардан А. Шодиев билан А. Барановлар чемпионатнинг бронза медалига сазовор бў-лишди. Ҳ. РАҲМАТУЛЛАЕВ.

Деклама ва ёдгонлар

Театр

НАВОИИ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 8/III да Байрам концерт, 10/III да Флорил Тоска. ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/III да Келинлар кўзголини (қундузи), Қиёмат қара (қечурун), 9/III да Улайниш, 10/III да Парвона. МУҲИМИИ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ТЕАТРИДА — 8/III да Ужарлар (қундузи), Йиллар ўтиб (қечурун), 9/III да Ҳалима, 10/III да Фарғона тоғ отгунча, 11/III да Гулба-хор қани?
ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЕШ ГВАР-ДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/III да Иш қурбонлари (16.00), 10/III да Ун санкиз ёшлигим (17.30), 11/III да Саленининг хийласи (16.00).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «ГРУЗИЯ ЦИРКИ» коллективининг хайрлашув гастроллари.

Кино

САЪЪАТ САРОИИ — Улар Ватан учун жанг қилдилар (катта зал, кундуз ва кечу-рун). Ганг узра тоғ — «МИР» (куфт соатларда), «ҚОЗОГИС-ТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛ-ДИН», НАВОИИ НОМЛИ (қун-дуз ва кечурун). Истефодаги полвоини — «ЎЗБЕКИСТОН» (куфт соатлар-да), «КОМСОМОЛ 20 ЙИЛЛИГИ» (қундуз ва кечурун). Берилмаган отпускаи — «ЧАН-КА» (14, 16, 18, 20, 21, 45), «МОСКВА» (қундуз ва кечу-рун). Малиновкадаги тўй — «ВОС-ТОЙ» (қундуз ва кечурун). Отасизлик (куфт соатларда), Подшо Петр ҳабабини қандай дийб уйлантиргани ҳақида қисса (гоқ соатларда): — «ДРУЖБА».

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Гимнастия. 10.30 — «Онам-ларга аталган кўншулар». 11.00 — Бугун — Халқаро хотин-қизлар кунини. 11.30 — Хотин-қизлар, Сизлар учун (музика-ли программа). 12.15 — «Вой-чеклар» (бадий фильм). 13.20 — Поэзия (Р. Каласова, Зурфия, О. Фоница, Е. Шевеле-ва, Л. Васильева ва М. Борисо-ва ишларини). 13.50 — Ҳун-жавлан фильм). 14.10 — «Мос-квичка» (телекуб). 15.10 — Мультифильм. 15.20 — Цирк майдонда 16.10 — «Кулоқсиз-лар байрами (мультифильм премьераси). 17.50 — Хоней, ЦСГА — КРИЛЬЯ СОВЕТОВ. 19.15 — Концерт. 19.30 — «Бир-гамиз онажон» (бадий фильм). 20.40 — Совет Иттифони чет эллик меҳмонлар нигоҳи билан. 20.55 — «Ун уч стул». 22.00 — «Вақт», 22.30 — Голуб-бой оғонек. 00.30 — Янгилик-лар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — Янгиликлар. 10.20 — Онамларнинг байрами. 10.50 — Кино олаида. 11.50 — Онамлар эъозланг (адабий театр). 12.15 — Байрамнинг мураб қўли — азиз хотин-қизлар! (концерт). 12.45 — Ўйлар ўр-гатуви (бадий фильм). 13.05 — Мультифильм. 13.25 — Бой-чекан. 13.55 — Концерт. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Акроба-тинг оқсилар (шпр). 20.20 — Телеминаторлар. 21.00 — Ахборот. 21.20 — «Оста-таблар аёллар тақдирини» (тош-кентлик хотин-қизлар билан учрашув). 22.00 — «Вақт» (Москва). 22.30 — «Оста-таблар аёллар тақдирини» (учрашу-вин давом). ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА 19.05 — Болалар учун фильм. 19.25 — Концерт. 20.00 — Ян-гиликлар. 20.15 — «Аёллар» (бадий фильм).

ОЛАМГА НАМАГА

ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИ

◆ 3,5 миллиондан зиёд хотин-қиз коммунистлар. Булардан неча минглаб кишилар бошланғич партия ташкилотлари, ша-ҳар ва район партия комитетлари, КПСС ўлка ва область комитетларининг секретари қилиб сайланган.

◆ Ватан ўз қизларининг меҳнатдаги хизматларини гоҳ қадрлайди ва муносиб равишда тақ-дирлайди. 1976 йил 1 я-нварига қадар ҳақ хўжа-лигининг турли соҳаларда эришган муваффақия-ятлари учун 1 миллион 750 миң хотин-қизга дав-лат мукофотлари топши-рилди. Булардан 4791 ки-ши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонни олшига сазовор бўлди. Утган йилнинг бир ўзидагина меҳнатда юксак муваффақиятларга эришган 19 аёлга СССР Давлат мукофоти лауре-атлари унвони берилди.

◆ Давлат оналар тўғ-рисида доим ғамхўрлик қилмоқда. Хомиладорлик ва туғиш учун берилади-ган 112 кунлик отпускаи тўла иш ҳақи миқдоридан тўланади. Ҳар йили шу мақсад учун 1,3 миллиард сўмга яқин маблағ сарф қилинади.

◆ Оналар, кўп болали ва ёлғиз аёллардан 4 миллион киши ҳар ойда нафақа олиб туради. 1975 йилда шу мақсад учун 380 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланди. (ТАСС).

ОЛАМГА НАМАГА

ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ПХЕНЬЯН: Тўла яқдиллик Корея Халқ Демократик Республикасининг вилоят-лари, шаҳарлари ва уезд-ларида ҳокимиятининг маҳал-ли органлари депутатлар сайлади. КХДР сўзлов ко-миссияларининг хабар бери-шича, рўйхатга олинган сай-ловчиларнинг ҳаммаси кўр-сатилган номзодалар — иш-чилар, деҳқонлар, зиёлилар-нинг энг яхши намояндала-ри учун яқдиллик билан овоз берганлар.

КХДР матбуоти сайлов меҳнатқашларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат гайра-ти ўсган бир вазиятда ўт-ганлигини, республика «ал-диннинг бирлиги ва иттифо-қини яна бир бор намоён қилганлигини» таъкидлайди. (ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК: ГЭС Холлнинг президент Ж. КАРТЕРГА ТЕЛЕГРАММАСИ АҚШ КОММУНИСТИК ПАР-ТИЯСИНING БОШ СЕКРЕТАРИ ГЭС ХОЛЛ ПРЕЗИДЕНТ Ж. КАРТЕРГА ТЕЛЕГРАММА А ЮБОРДИ. Телеграммда бу-нда Чилидаги демократ хун-те си ҳукмрон бўлган Чилидаги инсон ҳуқуқлари аҳолининг му-ҳомама килмоқ учун собик Чили сенатори Луис Корвалан-ни Оқ уйга тақлиф этишини-ни Сиздан ўтиниб сўрайман.

Сизга маълумки, Л. Корва-лан Чили Коммунистик партия-сининг бош секретаририд, у Пиночет 1973 йилда, амалга оширган исёбга қадар, кону-ни равишда сайланган пре-зидент Сальвадор Альенде ўл-дирилгунга қадар, бarcha си-сий партиялар таъки этилгунга

ХИТОЙДАГИ АҲВОЛ Тўғрисида «НЕПСАБАДШАГ» ГАЗЕТАСИНING ЁЗГАНЛАРИ

БУДАПЕШТ, 5 март. (ТАСС). «Непсабадшаг» га-зетаси Хитойдаги аҳволнинг баъзан жиҳатлари тўғрисида мақола эълон қилди.

Утган йиллар мобайнида, деб ёзади газета, Хитойда кўпгина ички сиёсий, иқти-содий ва маданий проблемалар пайдо бўлиб қолди. 15 йилдан бери давом этган на-мояналар омманинг тин-насини қуртди. Ленин мав-зада эдиётлар қачон, қан-дай неғизда ва қандай сивкат ўтказиш қўли билан барта-раф этилади, ички сиёсий, иқтисодий ва маданий харак-тердаги энг муҳим пробле-малар қандай қилиб ҳал эти-лади, ҳозирча мана шу асо-сий саволларга равшан жа-воб топиб бўлмайд.

Пенининг ҳозирги раҳ-барлари, деб давом этади га-зета, юз берган оғир иқти-содий аҳвол учун жавобгар-лиқни фақат «радикаллар» бўлишига қўймоқдалар.

Аммо ички сиёсатнинг реак-тивист қўришишлари таъки-сиёсатни ўзгартиришга олиб келмади. Хитой газеталари-нинг «Совет хавфи бор» де-ганди Хитойга юзасидан Совет — Хитой муносабатларининг тўхта-даб қолганлиги ва алий вақт-да Хитой — Америка муно-сабатларини советларга қар-ши неғизда яхшилаш тўғ-рисидаги баёнотлар, халқро-ка кескинлигини юмшатишга қарши ҳужужлар, мана шу-ларнинг ҳаммаси афсуски, реал воқеа бўлиб қолмоқда. Бундай позиция Хитойнинг обрў-этиборига пуртур ет-казди, холос.

Пени раҳбарлари деярли фақат капиталистик давлат-лар билангина муносабатла-рини мустаҳкамламоқдалар, бу эса Хитойни капиталис-

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ГАВНАДА меҳнатқашлар-нинг ҳақлари бирдамли қи-лини — 1 Май шарафига ўт-казилган маросимларга тай-ёргарлик қўридаги миллий ташкилот комиссияси тузилди. Комиссияга Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзо-си, Куба меҳнатқашлари каса-ба союз марказининг бош секретари Роберто Вейга бош-қилиб қилиди. Бу йил Кубада байрамга тайёргарлик «1 Май-ни ишлаб чиқариш самарадор-лигини ва меҳнат уюмдорли-гини ошириш билан қўтиб олавиш» деган шор остида ўтказилди.

ГФРнинг энг катта саноат району — Рурда ишчилар кў-пайиб бормоқда. Металлургия, тошкўмир ва машинасозлик саноати маркази ҳисобланган Бу районода февраль ойининг охирида 128,000 ишсиз бор-лиги найд этилди. Улар ана шу районода меҳнатга лаёқат-ли жиам аҳолининг 6,3 про-центига тўери келади.

Австриянинг Европа иқтисо-дий ҳаммаияти мамлакатла-ри билан савдо балансидаги каломат бултур 1975 йилга нисбатан 36 процент кўпайиб, 39,6 миллиард шиллингдан иборат рекорд миқдорга етди. Шундан 49 миллиард шиллинг-ни ГФР билан савдодаги ка-момат ташкил этади.

КАТМАНДУДА Непал «Дўст-лик» фирмасини таъсис этиш Штатларга сарф қилиб, кўр-ган биланларини сўзлаб бери-ши учун тақлиф этмази ва дав-лат департаменти зарур бў-лган рухсатномаи беради, деб ўйлаймиш.

Сизнинг тақлифингиз шундай учрашувларни ташкил этишни оsonлаштирган бўлур эди. (ТАСС).

ЗИЛЗИЛА ОҚИБАТЛАРИ ТУГАТИЛМОҚДА

БУХАРЕСТ, 7 март. (ТАСС). Бу ерда эълон қилинган даст-лабки маълумотларга қараган-да, Руминия пойтахтида бўлиб ўтган зилзила вақтида 508 ки-ши ўлган ва 2,600 киши яра-дор бўлган. Мамлакатнинг бошқа районларида 72 киши ҳалок бўлган ва 614 киши жа-роҳатланган. Қўтқариш иш-лари давом этмоқда.

Ажерпресс агентлигининг ха-барига кўра, зилзила мамла-кат экономикасига катта мо-дий зарар етказди. Баъзи са-ноат корхоналари ва муасса-салар вақтинча ишни тўхтатиб қўйдилар, аҳоли яшайдиган бир қанча пунктларда водо-привод системалари, электр линияларига шикаст етказил-ди.

Мамлакат пойтахти Бухарест-да зилзила оқибатларини ту-гатилиш ишлари давом этмоқда. Махсус комиссиялар бузилган биноларни текшириб чиқмоқ-далар. Хавф остида қолган оилаларни қўчириш чоралари-ни кўрмоқдалар. Бошпанасиз қолган кишиларга вақтинча ис-тикомат қилиш учун ётоқхона-лар, янги уй-жой бинолари ажратилмоқда.

Минг-миглаб кишиларнинг ватанларавларча меҳнати, конкрет ва шоишлини чора-лар пойтахт аҳолисини ва са-ноат корхоналарини сув, электр энергияси ва газ билан таъ-минлашни деярли тўла йўлга қўйиш имкониётини берди.

Зарар етган ва бузилган са-ноат корхоналари, электр станциялар ва бошқа муасса-салар аста-секин нормал иш-лаш бошламоқда. Галяц метал-лургия комбинати, Борзешти